

KORT FARMAKOLOGI-HISTORIK

*I.) Aspekter: medicin som vetenskap/utbildning
- och som vårdande profession*

Science

Medicin

Terapi

Patient (Klient / Kund)

Student

Examen

Kandidat

Licentiat / Licens

Doktor / Docent / Professor

Morbus (Morbid, Mors)

Klinik

Poliklinik

Preklinisk

Öppen / Sluten vård

Ambulant

Anatomi

Histologi

Morfologi

Fysiologi

Farmakologi

II. Kort farmakologihistorik

"Sot":

Farsot	Vattusot
Lungsot	Gulsot
Bleksot	Nässelsot
Rödsot	Utsot
Fallandesot	Tvinsot

Amblotika

(vit fosfor; förbjöds 1901)

"Materia Medica" = läran om ursprunget, utvinnandet och användningen av helande beredningar (= "droger")

Växtriket, svampar, djurriket, mineralriket

Tiotusentals år sedan - "stenåldern":

allmänt: cannabis, efedra

Jeriko: alruna, belladonna, bolmört

≈ 6-7000 år sedan:

Mesopotamien: opium, timjan, kummin

Kina: "Pen Tsao" ("Stora Örtaboken" - 40 volymer!):

Marijuana, Artemisia annua (sötmalört; "Qing Hao")

Indien: flugsvampar, efedra, teer

≈ 3600 år sedan:

Egypten: "Ebers papyrusfarmakopé":

alkohol (öl, vin), terpentin, myrra, enbär, vallmo, bly, salt, krossade stenar, ödleblod, svintänder, gåsfett, äsnehovar..

- lotusblomma (som afrodisiakum/"Viagra")!

"Kokainmumiemysteriet": kokain+nikotin (eg Sydamerika!)

Mellan- och Sydamerika: hallucinogener (svampar, kaktus; *peyote*:: mescaline), kakao, nikotin, curare, kokain, kinin...

≈ 2400 år sedan:

Grekland: Får- och hundtestiklar ("anabola steroider"), mjöldryga

Hippokrates: inorganiska salter (----> medeltiden)

"*Elixir*"

"*Tinktur*"

600-talet:

Etiopien: kaffe

Medeltiden:

digitalis mm

Paracelsus (1493-1541) calomel

Alkemi (guld, "Panacea")

1493 tobak till Europa (mot pest mm)

1660-talet *laudanum*

sent 1600-tal snus (fr Frankrike)

1700-talet "dricka brunn" (*mineralvatten*)

1805 renframställning av morfin (Sertürner)

1841 haschisch till franska mentalpatienter

1844 rent kokain isoleras

1864 barbitursyrasyntes (Bayer)

1870-talet "Schweppes Tonic Water" (*kinin!*)

1875 salicylsyra

1883 kokain till bayerska soldater

1884 Freud behandlar sin depression med kokain

1897 ASA

1898 diacetylmorfin

1903 koffein ersätter *kokain (!)* i "Coca-Cola"!

1912 fenobarbital (Luminal) introduceras

1916 Pharmacopeia US stryker whisky och konjak!

1921 insulin (Banting, Best)

1929: "7 UP" (!) Lithiated Lemon Soda (*litium!*)

1928 penicillin (Fleming)

1935 sulfa (Domagk)

1938 LSD (Albert Hoffman)

1950-talet:

- antipsykotika (klorpromazin; Deniker)

- antidepressiva (imipramin)

- moderna diuretika

1960-talet: modern hypertoni behandling...

Cellbiologi

Kemi

Analys

Syntes

Mikrobiologi

Bakteriologi

Bacill

Virologi

Immunologi

Tumörbiologi

Cancer

Onkologi

Patologi

PAD

Biopsi

Cytologi

Obduktion

Dis/sektion

Incision

Patofysiologi

Etiologi

Patognomon

Idiopatisk

Internmedicin

Kirurgi

Urologi

Operation

Ortopedi

Neurologi

Psykiatri

Psykos

Neuros

Psykologi

Gynekologi

Obstetrik

Andrologi

Oto-Rhino-Laryngologi

Audiologi

Oftalmologi

Anestesiologi, Anestetika

Analgesi, Analgetika

Sedativa

Hypnotika

Reumatologi

Geriatrik

Socialmedicin

Odontologi

Akut

Kronisk

Diagnos

Differentialdiagnos

Anamnes

Status

AT

us

Lab

Rtg

Symtom

Syndrom

Journal

Nat Funkt

PBD

Epikris

Kris

Indikation

Kontraindikation

Effekt - Verkningsmekanism

Placebo - Nocebo

Biverkning

Fysioterapi

Psykoterapi

Apotek ("Bodega"! "Butik"!)

Kausal

Kurativ

Symtomatisk

Palliativ

Profylaktisk

Preventiv

Konservativ regim

Radikal regim

Aktiv/Aggressiv terapi

Naturalförlopp

Prognos

Epidemiologi

Arv - Miljö?

Familjestudier

Tvillingstudier

Adoptionsstudier

Molekylär genetik

Kohortstudier

Case-Control-studier

Manifest

Prevalens

Incidens

Predisposition

Infektion (Infestation; Parasit)

Inflammation ("Rubor Tumor, Calor, Dolor")

Folksjukdom

Livsstilsmedicin